

Előfizetési feltételek:
 Vidékre postán vagy helyben hához
 (ordva.)
 Egész évre 16 frt. Fel évre 8 frt.
 Negyed évre 4 frt.
Egyes szám 6 krajczár.
Hirdetmények díja:
 6-hasábos petitsor egyszeri hirdetésnél 12,
 kétszeri 10, háromszorival 8 kr.
 A nyitási petitsor 50 kr.
 Helyesdíj külön 30 kr.
 Hirdetmények elfogadtatnak a ki-
 adóhivatalon kívül egyedül **Hanssen-**
stein és Vogler hirdetésfelvételi
 hivatalában Budapeston: Borotya-utca
 8. sz. 1. em. Récs: Wallischgasse 10. sz.
 Prága: Graben 27.

KÖZÉPPÁRT

Politikai napilap.

Szerkesztői iroda:

Belváros, Kalap-u. 15. sz. I. em.
 A lap szellemi részét illető minden köz-
 leny a szerkesztőséghez intézendő. —
 Bérmentetlen levelek csak ismert e-
 zektől fogadhatók el. — Kéziratok nem
 adatnak vissza.

Kiadóhivatal:

Belváros, Lipót-u. 2. sz. földszint (Ker-
 tész József könyvnyomdai irodája)
 hova a lap anyagi részét illető közle-
 nyek (előfizetési pénzek, hirdetmények
 kiadás körüli panaszok) intézendők.

A magyar parlamentarizmus jövője.

Ó-Anglia, a parlamenti kormányzat hazájából vették át Európában többi alkotmányos országai azon gyakorlatot, hogy a kormányváltásokról csupán néhány előkelőbb államférfi költözik ki a szakminiszteriumok palotájából, az új országlár és államtitkárai a régi gépezettel folytatják a kormányzást. Az államérdekek ezt így kívánják, s a hol kiforrott, megállapodott parlamenti pártok cserélkeznek a közjólét előmozdításának nemes munkájában, ott a főnérintett szokás-gyakorlat ellen kifogást alig tehetni. Amde a parlamentarizmus és iskolájában a whig ép úgy, mint a tory és radical a hármasszigetország dicsőségét, nagyságát, szabadságát és jólétét hordja zászlóin; ott nincs párt, mely Ó-Angliát egy más állam gyarmatává akarja tenni, mely a valódi alkotmányosságot az önkényuralommal kívánja föleselérni, s mely nemzetiségi aspirációknak az állam legfőbb érdekeit alárendelni hajlandó lenne; ott a pártok csak abban különböznek egymástól, hogy egyik hamarább és nagyobb mérvben akarja, a közszabadság útján, az angol nemzet szellemi és anyagi erőt kifejlesztetni, a jólétet, az ország hatalmát biztosítani.

Igy van-e ez nálunk Magyarországon? Bár lenne! De ma még ezt a legvérmesebb magyar politikai sem állíthatja, vagy ha tenné, vajmi bajos lenne azt be is bizonyítani.

Nagy parlamenti pártjaink, s az ezek élén álló államférfiak öntudatos hazafiságát senki sem vonhatja kétségbe, amde azt tagadhatja-e valaki, hogy vannak párttörödékek, a melyek jóakaratu rövidlátásból oly heroicus kura alá vetnék államunkat, melyből épen soha ki nem láthatna; sőt, fájdalom! vannak olyan párttörödékek is, a melyeknek rossz akarata és nagyravágyása nemzetiségi mozaikokra akarja az ezredéves magyar birodalmat szétbontani, míg egyikök, néhány kiváltságlevél nevében, egy más állam pusztá függelékévé óhajtaná azt tenni.

Halvány képe ez parlamenti pártosportjainknak, melyre e helyen most azért mutatunk, mert azt visszatükrözve látjuk a szakminiszteriumok keretében.

Igen is, így van ez, nincs miért tagadjuk, a világos látásnak pedig bizony eljött az ideje. Nem akarjuk hazafias magyar államférfiak rovására tenni azt, mit a kényszerűség, a tényekkel számolás erőszakolt kezök alá; hanem, hogy mulasztások e részben is történtek, ezt sem lehet elvitatni.

A magyar parlamentarizmus kormányzat szaktereiben ott találjuk a régi és újabb hazafias elemek mellett — fájdalom gyakran fölött, — azokat, kik a német absolutizmus is szolgálták, ott látjuk azokat is, kik a „fátyolvetés“ értelmét feledve, ma sem tartozkodnak a nemzetiségi kérdés tüzet élesztgetni.

Távol legyen tőlünk, hogy ép e hazai polgárainak békés együttélését tekintve — valami inquisitiona appelláljunk; hanem az még is különösnek látszik előttünk, ha némelyek magyar állami fizetést huzva játszanak egy-egy kis O'Connell, s ha vállat vetve azokkal, kikkel az 1850—60-as években is együtt és pedig nem a magyar haza, nem az alkotmányos szabadság javára sáfárkodtak — ma is másod és harmadik sorba taszítják vissza, a hol tehetik, a hazafias elemeket.

Ha itt és ebben csupán egyének érdeke forogna főm, talán hallgathatnánk; amde itt többről van szó, arról t. i., hogy a magyar parlamentarizmus kormányzat jövője biztossá tételéért; ezt pedig nem érjük el azok elsőbbsége által, kik a régi accordokról ma se tudnak vagy akarnak leszokni.

Államgazdálkodásunk rendjén nemsokára reá kerül a sor a miniszteriumok kebléi szakszemélyzetének kevesbítésére. Hogyan fogják a nélkülözhető erőket kiválogatni? A rangfokozat és szolgálati évek lesznek-e egyedül irányadók? avagy ezek, s a képesítési táblázatokon kívül nem is lehet egyéb kívánni való?!

Alig hisszük, hogy így a reform jóra vezethessen.

Több szakminiszteriumban magas rangfokozatra jutottak azok, kik előtt a magyar állami-ság, s az alkotmányos szabadság érdekei csak másodrendű kérdés, — kiknek multja — kiegyezéskori műszóval élve: „fátyolozott“; már ha ezek fogják esetleg az előttük épen nem rokonszenves hazafias elemeket qualificalni, nagyon valószínű, hogy a szakképesek is kihullandának a rostából, s oly egyéniségek fognak „nélkülözhetőnek“ nek bemutatni, kik a magyar parlamentarizmus kormány által kényszerűségből átöröklött, ma még magasabbra jutott egyéniségeknek illo tempore secundáltak, s ma is ezek pártjának hívei közé tartoznak. Mi haszna lenne ebből a magyar állam jövő parlamenti kormányzatának? — mi legalább fölfogni nem tudjuk.

Ha majd a parlament államháztartásunk takarékosági reformjait megállapítja, s azok végrehajtását kormányunk kezébe veendő, nagy figyelemre méltó körülmény lesz az is, hogy a hivatali személyzet apasztásánál ne játszassák az első hegedűt azok, kik lehettek egy más kor solistái; de ma már helyes alaphangot nem adhatnak; miután költségkimelés is a cél, de egyszerűségi az is kell, hogy legyen: jövőre szakképes és hazafias közkormányzati erőket növelni, a meglévőket ápolni, emelni; másfelől talán egyidejűleg lehetne korlátot vetni az „eltürtek igen is előtérbe tologásának“; mert ha nagyon gyors apasztásuk igen sokkal is terhelhetné a nyugdíjak tételeit akár a szolgálati évek, akár a rangfokozatnál fogva, — de szaporodásuk káros a magyar államérdekekre, erkölcsi hátrány parlamentarizmus közkormányzatunk jövő célszerű és hazafias irányban fejlődésére.

Korunk a haladás, a találmányok kora, de régen is idővel mindent javítani kelle; — így az államgépezetnél is megvizsgáltatván a fölösleges alkatrészek, természetesen előbb eltávolítandók azok, melyek a célszerű működést akadályozzák, s még előbb azok, melyek az államkormányzat hajóját téves irányba terelhetnék; a ballasztra szükség van minden hajónál, hanem rosszul számító kapitány lenne az, ki ebből rakna minél többet, csak hogy az értékes árukból minél kevesebb férhessen. Videant consules.

A képviselőház szombaton, ápril 18-án délelőtt 11 órákor ülést tart.

Választási mozgalom. Komáromban — mint a „Hon“-nak írják — tegnap egyhangulag választák meg Ghyeyz Kálmán pénzügyminisztert követnek. Minthogy pedig ő nem volt jelen: egy 24 tagból álló küldöttség hozta le a megbízó levelet, melynek élén Asztalos Móricz választási elnök és Pulay Kornél, polgármester állnak. Ghyeyz ma érkezik Budapestre; tehát a küldöttséget csak holnap fogadhatja. Tudósítónk azt írja, hogy a választók most nagyobb számmal jelentek meg, mint a mult választás alkalmával.

Vécsey Tamás a késmárki kerületben egyhangulag újra megválasztott képviselőül.
 Nagyvárádon a 48-as párt vasárnapra értekezletet hirdet, melyen jelöltet fog Teleszky ellen fölláttani. A hirdetésnek Csanády Sándor neve van alájegyezve. Ugy halljuk, hogy Irányi Dániel is lemegy ez értekezletre. Eszerint a nagyváradi candidátiónak nem a „közjogi ellenzék“, hanem a 48-as párt műve lesz.

Több lapban ma a következő adatokat olvassuk: „A törvényhatóságok az államkormányhoz intézett

iratokban az állam hivatalos nyelvét használják, de használhatják amellet hasábosan még azon nyelvek bármelyikét is, melyet jegyzőkönyveikben használnak, egymásközi irataikban pedig akár az állam nyelvet, akár pedig azon nyelvek egyikét használhatják, amely azon törvényhatóság által, melyhez az íratot intéztetik, jegyzőkönyvei vitelére elfogadtatott.“ A községek nevére pedig a félremagyarázhatatlan törvény így szól: (22. §.) „A község saját törvényhatóságához és az állam kormányhoz intézett beadványaiban az állam hivatalos nyelvét vagy saját ügykezelési nyelvét, más törvényhatóságokhoz s azok közegeihez intézett beadványaiban az állam hivatalos nyelvét vagy az illető törvényhatóság jegyzőkönyv nyelvét egyikét használhatja.“ Mily merő irott malaszt azonban e törvény, legjobban bizonyítják azon íratok, melyeket a főváros egyes bel-földi hatóságoktól sürűten nyer. Tudvalevő dolog, hogy Budapest fővárosának egyedüli s kizárólagos jegyzőkönyvi nyelve a magyar. Mindazáltal e következő helységek és városok: Brassó, Nagy-Szeben, Temesvár, Gyárvaros, Delta (Temesmegyében), Ujvároska (Nyitra-megye), Sasvár (ugyanott), Lugos, Segesvár, Ujvidék s mások e törvényről úgy látszik, mitem tudnak, s megkeresvényeiket vagy fölváltva — úgy látszik, amint épen kedvök kerekedik — majd németül, majd magyarul intézik.

Legkonokabbak e tekintetben a mi kedves „szász atyánkfiai“. A „Distrikts und Stuhlmagistrat“ aláírással bíró hivatalos íratok csakugy hemzsegnak Brassóból és Nagy-Szebenből, közbe-közbe egy-egy magyarral föleresztve. A székes városok közül csupán Béla feledekzik meg állandólag magyar létéről, míg sokkal tisztább német városok, mint Leibnitz, Wagendrüssel „respectálják a törvényt.“ A nevezett hatóságok törvényellenes eljárása a fővárost már több ízben fölszólásra bírta maguk ellen, az illető hatóságok ellen, csak hogy oly fölszólásokra, melyek e hatóságokhoz ezimezve voltak; az ügy azonban sokkal fontosabb, mint sem hogy a nyilvánosság elől elvonassék, s nagyon szeretnők, ha ezért a belügyminiszterium figyelmét reá irányozhatnók. — Egyuttal érdemesnek tartjuk följegyezni, hogy nem egy közös hadseregbeli ezredparancsnoksága, csupa tiszteltből és illemből megteszi a fővárossal szemkötött azt, amire a törvény az említett paczkázó hatóságokat kényszeríti.

Az incompatibilitás tárgyában kiküldött bizottság folyó év ápril 21-én, kedden délután 5 órákor az országgyűlésben ülést tart. A bizottság elnöksége.

Az állam és az egyház közti viszonyok rendezésére kiküldött bizottság folyó év ápril 22-dikén, szerdán délután 5 órákor ülést tart. A bizottság elnöksége.

A fővárosi képviselőtestület gazdasági és pénzügyi bizottságában minap, mint jelentették, Budapest gabnakereskedésének hanyatlása ügyében Kőrösi József rópirata következtében Szentkirályi Mór indítványt tett albizottság kiküldése iránt s ez el is fogadtatott. Az albizottság tegnap egybegyűlt s a tagok teljes számmal megjelentek, névszerint: Havas I., Kochmeister, Fuchs R., Horn, Halbauer, Szentkirályi és Kőrösi. A kérdéshez hozzá szoltak mindnyájan s végül Kőrösi indítványa, mely szerint a legközelebbi közgyűlésnek javaslat terjesztessék elő, hogy 15 tagu bizottságot küldjön ki, mely aztán enquetet tartson a gabnakereskedés hanyatlásának okairól és orvoslásáról elfogadtatott Havas I. elnök azon módosítványával, hogy erről a kormány értesíttessék és képviseltetésre fölkérassék.

Sajtóhiba. Tegnap vezércikkünkben nem elég, hogy a pacification mindenütt pacificationnak szedetett, de egy fölötté komoly sajtóhiba is csuszott be. Ugyanis a földadó kataszter költségei által 6.599,202 frtra, végül a IX-es albizottság szerint 5.775,450 frtra számítottak az átlagok keresésének elvén. Ezzel szemben mi nem azt állítottuk, hogy a tényleges adóalap és a forgalmi érték átlaga szerint való kiigazítás 3.400,00 frtra kerül; hanem azt, hogy az körülbelül csak 3—400,000 forintot fog fölemészteni. Ez pedig fölötté nagy különbség.

A tanárképezde gyakorló iskolája.

A m. kir. közoktatási miniszterium 1870. május 30-dikán kelt rendeletével egy szabályzatot tett közzé a középiskolai tanárképező intézet számára, mely meghagyja, hogy a képezde tagjai az első félévben a pestbudai középiskola előadásait látogassák. A kijelölt előadásokat a növendék egymásután fogja egy ideig látogatni, hogy ne csak az előadás részleteit, hanem a tanárnak a tárgykezelési módját s a fegyelm fentartása iránti eljárását is tüzetesen megismerhesse. Később a cél biztosabb elérése végett nem csak hasznos, hanem szükséges is, hogy más tanárok előadásait is látogassa s ez által a ke-

Thurzó János

zelés különböző módjait is, melyek a tanítás különböző fokához képest a tantárgy úgy, mint a tanítvány irányában változnak, lássa és tanulmányozza. Meghagyja továbbá a szabályzat, hogy a képezde növendékei maguk között tartsanak előadásokat, melyekre, a többiek „megteszik észrevételeiket s a tanár kimondja befejezésül ítéletét.” A második félévben pedig arra kötelezi a növendékeket, hogy a budapesti intézetben maguk is tartsanak előadásokat „az illető osztálybeli tanár felügyelete alatt.” Az ily képezdei növendékek az illető intézet „tanári értekezleteire is meghívandók, hogy ne csak a tanítás és fegyelem, hanem általában a tanoda mindennemű felügyeinek kezelésével is megismerkedjenek.” A betegség vagy más ok miatt rövidideig akadályozott középtanodai tanárokat helyettesítik.

E szabályzatot Eötvös báró adta ki. A nagynevű férfi működésének egyik nagy fontosságú ténye volt ez, mely után nemsokára elhunyt. Eötvös miniszteri szerepének még nem akadt történetírója. Annyi bizonyos, hogy fényes képességei nem mindig helyes uton vezették, — hogy nagy buzgalma, nagy sietsége nem egy súlyos hibát követett néha el, hogy szelidsége és néha erélytelensége számos hajszál oka lett. Több adomával illusztrálhatók az állításunkat, de hagyjuk más időkre ezeket; most csupán azt jegyezzük meg, hogy a fentebbi szabályzat egyik kifogástalanabb rendelete volt.

A következő évben Pauler foglalta el helyét. Utóda hírneves tanfőúr volt. Az egyetemi ifjúság ünnepeit tanára és komoly tudós; de aki soha sem mozgott a gyakorlati pályán. A csendes professori cathedra embere egyszerre számos támadás középpontja lett a miniszteri széken. Utan-utólag megtámadták, ostromolták, a lapok hemzsegték az ellene írt cikkekkel, lassan, tehetetlen kúrtolták, — sajnálkoztak fölötté, — hogy elhagyta cathedrát, fájlalták, hogy jó tanárból rossz miniszter lett, szemére vetették, hogy szorgalmasan jár a templomba, jó viszonyban van a papokkal, többet enged nekik, mint kellene, nem szít a liberalizmus képviselőihez stb.

Pedig valljuk be, Pauler előde hibáit bántották. Eötvös kinevezése, a nagy nevű miniszter rendeletei és törvényei voltak a hibák igazi okai, Pauler csak örökölte és nem javíthatta azokat. A sok szerencsétlen tanfelügyelőt, kik sohasem foglalkoztak az iskola ügyével, Eötvös nevezte ki. A kis helyekre tett képezdeket Eötvös alapította, vagy vásárolta meg az állam számára. Pauler ritkán nyilatkozott, keveset szólalt föl; de valahányszor tette, mindig győzelemmel. Egy-két hétig elnévelt a panasz, elhallgatott a sok vádoló cikk, hogy annál tömegesebben jelenjenek meg a következő hetekben.

Eötvös a népiszkolákon kezdte a reformot s úgy haladt fölfele. Most azonban mindenfelől az egyetemi és középiskolák reformját is sürgették. Felállított tehát a kolozsvári egyetemet, a pesti középiskolai tanárképezde mellé pedig egy gyakorló iskola.

A rendelet, mely ez utóbbit léptette életbe, 1872-ik évi május 16-án kelt. „Főadata, hogy oly mint a szerű iskolai életnek adja képet, melyben a tanítványok erkölcsi és értelmi haladása az egész tantestület közös gondjainak tárgyát képezi, és mely a tanárjelöltnek buzdító példát, a tanárnak lelkesítő emléket szolgáltat.” Az egész négy osztályból áll, melyek évről-évre váltakozva s a gymnasium 1. 3. 5. 7. s 2. 4. 6. 8. osztályát képviselik. A tanulók száma egy-egy osztályban nem haladhatja meg a huszat. A gyakorló iskolának tantervét, órá és ügyrendjét az igazgató és a rendes tanárok legalább négy órai rendes oktatásra kötelezve, a többi órákat a gyakorló tanárjelöltek látják el oly módon hogy a növendék lehetőleg különféle osztályokban alkalmazva megismeri tanulja a módszert, mely szerint a tantárgy a tanítványok különböző tehetsége, fejlettsége s előkészülete szerint kezelendő. A tanárjelöltek előadására a tanár s a többi tanárjelölt megteszik észrevételeiket, leírva azokat „egy arra rendelt nyílt látogató könyvbe, hol viszont az illető előadó vagy más látogató is bejegyezheti ugyan e tárgyra vonatkozó észrevételeit és véleményét.

Ezek a rendelet fontosabb pontjai, melyeket lehetőleg szóról-szóra irtunk ki.

Az állam tehát megszüntette a budapesti középiskolák előadásainak látogatását, nem kívánja, hogy a képezde növendékei egy egészen nyilvános intézet bel-életét tanulmányozzák, hanem e helyett roppant költséggel egy külön gymnasiumot tart fön, melynek megalapítása és berendezése több ezer forint igényel.

Mai nehéz időkben ez is fontos ok arra, hogy az államot megóvjuk, ha oly kiadásokat tesz, melyek nem épen szükségesekek, annál szigorubb kötelességünkké válik ez, hogy az is halljuk, hogy az állam fölösleges, sőt helytelen csejára áldozza azokat.

S mi fájdalom nem csupán szükségtelennek, hanem károsnak is tartjuk ez intézetet.

Szivesen elmondjuk miért. De mielőtt tennők, lehetetlen kíváncsiságunknak azon kérdést meg nem engednünk, mi indíthatta a gondolkodó és lassu Pauler minisztert arra, hogy ez intézet fölállításához szavazatával járuljon? S hogy épen ezen embereket nevezze oda, kik folytonosan megtámadták és gyanúsították.

Aligha tévedünk, ha e tettét nem egyébként, mint a politikai szükség tényének mondjuk. Pauler még nem lehetett meggyőződve az Eötvös-féle szabályzat hasznosságáról, hisz az még jóformán életbe sem lépett. Azután külföldön mindenfelé divik azon eljárás, hogy a tanárjelöltek a fővárosi tanintézetek előadásait látogassák. Igaz ugyan, hogy ez nem abszolút becsü valami, hogy számos hiánya van, talán visszaélés is történhetik vele. De mely gyakorlati intézmény az, mely egy vagy másféle kifogás alá nem esik? Melyik az, melynek hiányai nem volna? Hisz utoljára minden emberi dologban van hiba, s ha a föltétlenül jót keressük, a szívárvány forrása után futkozunk.

Mi tehát azt hisszük, hogy Pauler nem egyéb mint a politika birta rá ez intézet fölállítására. Ezt az is mutatja, hogy épen oly pár embert nevezett ki oda tanárnak, kiknek egyike a hírlapi támadások motora, a másik végrehajtója volt. A közvélemény azt is mondja, hogy

o fiatal embereknek egy nagytekintélyű államférfi tola szekerét. Nem kell mondanunk, hogy a motor Kleinmann, a cikkíró Heinrich és az államférfi Csengery volt.

Mikor Pauler miniszteri tárczát cserélt, Trefort jött utána.

Két nagy ellentét. Pauler a hallgatag és megfontolt működés embere, Trefort a gyors elhatározásé. Az egyik a csendes vizeken szeret evezni, a másik maga is hullámot kelt, hogy erélyesen kormányozhasson rajtok. Az egyik néma mint a hal, fogóval kell kicsikarni belőle minden nyilatkozatot, a másik nem ura érzelmeinek, rögtön kikel, azonnal nyilatkozik.

Akik Paulerhez mennek valakit ajánlani, vagy valamely tervet keresztülvinni, jól tudják, hogy nem igér, de nem is tagad meg semmit. Udvarias, de kimért. Nyugodt mint a professor tanítványával szemben. Trefort mindjárt elárulja rokonszenvét, vagy nem tetszését, senkire sem tesz imponáló benyomást, türelmetlen és igaztolt, de egyszerű és épen ez által megnyerő. Látszik, hogy a politikai pályán mozgott, nem a cathedrán, sem bureauban, vagy az egyházi élet korláta között. De azért mégis lelkes papja volt a közügyeknek.

Csak hogy az ilyen ember átka, hogy a hol szakismeretei nincsenek, hol kellő tájékozottsága hiányzik, rendszeren a leglármásabb elemnek nyújtja jobbját, rendszeren beugratható s a mily gyors, oly veszélyes lehet működésé. Rendszeren buzgó barátja az újak, mert élénk tudatával bir a régi hibáinak. Ritkán kérdi: nem köz-e nagyobb bajt újítása, nem rejt-e veszélyt reformja, neki haladnia kell, s a haladást az eddig nem használt eszközökben keresi.

Mi Trefort urat ilyen embernek tartjuk.

Ő néhány ember egyoldalú törekvésének nyújtotta jobbját. Azt mondták neki, hogy ez új és ő mindjárt jónak is tartotta; kihívólag ignorálta az ellenzéteket; csak mikor a fejére nőtt a baj, mikor erélyesebb tiltakozásokat hallott, látta jónak némileg tágitani a barátságát, szakítani azonban még ekkor sem tudott. Bármily hiánba viték ügyetlen vezetői, ezek mégis tetszettek neki, mert tanítványok voltak. Egy ártatlan kijelentéssel egyelőre kimenekült a hajból; de örökké emlékezetes marad, hogy magyar államférfiúnak kellett a világ legboldobabb tantervét terjesztenie az ország elé.

A tanárképző intézet gyakorló iskolája is különös pártfogásának örvend. Pénztelen világunkban csak pár hét előtt segélyezte egy-két ezer forinttal.

Pedig aligha nem sárba dobta azt.

Ez intézet nemcsak nem használt középiskolánk ügyének, hanem még árt is. Ha csak olyan szenteltvízfele volna, nem szólnánk semmit, a jámbor hívő áhitattal él vele, a más vallású és a közönyös hidegen megy el mellette. A gyakorló iskola azonban figyelmet követel, közönyösen épen nem mehetünk el mellette, mert ebből az intézetből kerülnek ki a középiskolák egykori tanárai; mert mint a szerű iskolának kell lennie; mert szerepe folytán nagy gyakorlati súlylyal bir.

Véleményünk szerint ez intézet árt a középiskolák ügyének. De lát miért? Kérdezi a szives olvasó. Elmondjuk mindjárt. Hisz az intézet igazgatósága ma-holnap husz éves tanfőúr, tapasztalt ember, kinek bölcs vezetése alatt, csak virágozhatnak? Mi sokkal jobban becsüljük tanítványunk és régi munkásait, mint hogy roszakarattól valami nem igazat fogunk rá; de azt őszintén ki kell mondanunk, hogy az ügyek vezetésére mindig alkalmatlan volt. Szelid jó ember, szorgalmas tudós, de nem arra való, hogy egy intézet élén mint igazgató álljon. De hisz ő csak nevével figurál ott, mondhatná valaki. Épen ez a baj, az intézet tulajdonképeni igazgatója, egy tanár, kiben sok tehetség, de kevés tudományos józanság, kevés belátás és tanfőúr tapasztalat van. Modorában is, azt mondják, tolatkodó, s egy hü társával az eszközökben sem válogatós.

Az intézet tanterve a tanári kartól függvén, e tanár ferde nézetei szerint pendül, ennek hibás methodusa szerint vezetik. E methodus nem egyéb, mint egy lelkes német experimentator magyarrá fordított szerencsétlen kísérlete, s közé a miniszteri tantervben tetetett, melyről hazánk egyik előkelő államférfia pár nap előtt azt mondta, hogy mindazt, a mi németeknél is megbukott, nálunk akarja meghonosítani, s a mi őket nagygyá tette, kérelhetlenül kiirtani.

De nem tekintve az intézetben szereplő egyéneket, már maga a szervezet is egészen hibás.

Az ellen, hogy az állam Budapestén egy mintatézetet állítson föl, nem lehet kifogásunk, sőt bizonyos változások mellett helyeseltetjük is; de a gyakorló iskola, így a mint van, csak rossz példát szolgál tanárjelölteinknek.

Lássuk miért?

Ez intézet egyes osztályaiban 10—20 kintinó tehetségű ifju van. Mind élénk eszű, gyors fölfogású, mert hisz a legjobbakat válogatták össze. Könnyen tanulnak, rövid előadás után fölfogják és miadajárt ismétlik az elmondottakat. Mi ennek a következménye? A jó tanárjelöltnek a legferdebb képet nyújt egy hazai intézetről. Kijöven a mi szerény iskolánkba elveszti türelmét és buzgóságát, fölhagy lelkesedésével s a slendrián ápolója lesz.

De épen e jó tehetségű ifjak nem alkalmas tárgyai az iskolai experimentatióknak. Először mindnyájan tudjuk, hogy az intézetben létök főcélja nem annyira saját kiműveltetésük, mint inkább hogy mások tanuljanak rajtok. Naponként tanui egyik-másik tanárjelölt ügyetlen, nehézkes a zavaros előadásának, látják mily szorgalmasan jegyzi a többi tanárjelölt az előadó hibáit. Akaratlanul olvassák vagy ellesik a vezető és tanárjelöltek arczáról a különféle benyomásokat, szántszándékkal olyan kérdéseket tesznek, melyeket nem a tudás vágya, hanem a csintalanság vagy szemtelenség diktál nekik. Innét a fegyelmetlenség, melynek hírében épen a budapesti gyakorló iskola van, pedig még nem nyitak meg a felsőbb osztályok. Mondják meg őszintén a gyakorló iskola tanárai, lehet-e 14—19 éves ifjakon experimentálni, rajtok tanulni? Ha az első és második osztály növendékéről meg is engednők, határozottan tagadunk kell a harmadik osztályról fölfelé. Pedig egyik barátunk csak azért

vette ki tanítványát a gyakorló iskolából, mert első osztálybeli tanuló létere alig tudott mást mint professorait kritizálni.

Egyébiránt mily kevéssé tanulják meg a jelöltek ez intézetben a fegyelem föntartását, egy érdekes adattal is illusztrálhatjuk. A józsefvárosi realiskola egyik tanára katonai fegyvergyakorlatra hívetott be a mult hónapban. Az igazgató a gyakorló iskola vezetőjéhez fordult azon kérelemmel, hogy egy kitünőbb tanárjelöltet küldjön neki helyettesítésre. A vezető teljesítette a kérelmet. Egy ismert fiatal embert küldött, ki a tanárképezde gymnasiumának tankönyveit részben maga írta. Ez tehát a legjavából volt. És mi lett az eredménye? Az hogy órája a zavargás, a rendtelenség órája volt, hogy lelkes tanítványai a Józsefváros gyönyörű utcai dalával fogadták, hogy megjelenését a bájos „Der Wenzel kommt” intonálásával ünnepeleék s a szegény tanár kétségbeesésben az óra elején hazakeresztelte őket.

Szivesen folytatnók e kifogásainkat, de talán sok is lesz egyszerre belőle, azonban adandó alkalommal visszatérünk rájuk. Bodnár Zsigmond.

Különfélék.

Budapest, ápril 17.

(Kinevezések) Az igazságügyminiszter Plank Gyula beszercebányai törvényszéki joggyakornokot ugyanazon törvényszékhez aljegyzővé, a budapesti k. főügyész Somogyi Károly volt csongrádmegyei közigazgatási írnokot a hódmezővásárhelyi kir. ügyészséghez írnokká, a temesvári pénzügyigazgatóság az új palánkai II-od osztályu mellékvámhivatalhoz: Luik Janost ellenőrré, a beszercebányai m. kir. pénzügyigazgatóság: Katrenyák Pál körjegyzőt az alsó-kubini adóhivatalhoz VII. oszt. tiszté nevezte ki.

— **Ö fölsége** megengedte, hogy Reitter F. miniszteri tanácsos- s a fővárosi közmunkatanács műszaki osztálya főnökének, nyugdíjaztatása alkalmából, 40 éven fölül teljesített kintinó szolgálataiért a legmagasabb elismerés kifejeztessék.

— **Silencium.** A hivatalos lap írja: Az ügyvédség gyakorlatától ideiglenesen eltöltött Bün Jánosra vonatkozólag, a kir. igazságügyminiszter által kiadott, s a hivatalos lapban f. évi február hóban közzétett rendelet ugyancsak a kir. igazságügyminiszter által, újabb hivatalos jelentések alapján oda módosított, hogy a nevezett ügyvéd nem ismeretlen tartózkodásu, hanem jelenleg is Baján lakik, s hogy azért függesztett fel ideiglenesen az ügyködéstől, mert jogerejű bírói végzéssel bünvádi alvétmi rendeltetvén, ezen kívül különnemű bünvádi följelentések következtében ellene a bajai és oraviczbányai királyi törvényszékeknél vizsgálat van folyamatban.

— **Métegyűjtemény.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter mintegy 1200 gyűjteményt rendelt meg a méter-rendszer szerinti mértékekből, a tanfelügyelőket, tanítóképezdeket és a népiszkolák számára, melyeket legfőjebb f. évi május hó végén, az azokhoz készített utasításokkal együtt ki fog osztatni; ahhoz egyúttal az illetőket, hogy e méter-rendszer szerinti mértékeket, mint a melyeket természetben osztat ki, már a f. év folytatában ismeressék meg a tanítókkal és azokról az oktatást a jövő 1874-ik iskolai év elején minden iskolában tényleg kezdjék meg. Gondoskodott a miniszter arról is, hogy e mértékekről fali-abrosz alakban természetű rajzok nyomásnak, s ezek is részint ingyen osztatnak el a községi iskolákban, részint a legméréskeltebb árakon adatnak el.

— **Petőfi háza** végre is közzadokozás útján fog a nemzet birtokába kerülni. Az írók és művészek társasága Petőfi tisztelőihez ugyanis fölhívat intézett, s nyilvános gyűjtést indított meg, hogy Petőfi házának megvételére a szükséges összeg végre kikerekítették. E fölhívás következtében hangzik: A honfui kegyelet hiába keresi Petőfi sírját, hogy felibe a nagy költőhöz méltó emléket emelhesse, de áll még, habár megvisele, a szerény szülői hajlék, melyben a gondviselés egy deris pillanatában e ragyogó lángelmével oly dusan ajándékozta meg nemzetünket. E roskadozó lak minden leomló köve vádat hangoztat a nemzet ellen, hogy nem tudja kellőleg tisztelni nagy költőjének emlékét, ama költőt, ki szellemének fényével dícsőséget szerzett a magyar névnek. A ház megvásárlása és helyreállítása iránt pár hó előtt történtek ugyan lépések, de azok, fájdalom, eredmény nélkül maradtak. E körülmény birta arra a „Magyar írók és művészek társaságát”, hogy az ügy élére állva, kegyeletes adományok gyűjtése által a ház megvételére s további föntartására s gondozására vállalkozzék. A társaság e célból bármily csekély összeget szivesen fogad, s a gyűjtő-íveket — még azokat is, melyek netán üres maradtának — ez évi október hó elejére kéri a társaság pénztárnokához: Aigner Lajoshoz (Budapest, vaci-utca 18. sz.) beküldeni. Az adakozások hírlapi uton fognak nyugtáztatni. Hiszük, hogy felszólításunk nem lesz pusztában elhangzó szó s Petőfi Sándor születésnapja nemsokára a nemzet tulajdona leand, hova kegyelettel zarándokolhatnak a költészetet s honfui érenekért lángoló utódok. Budapest, 1874. ápril végén. Az „írók és művészek társasága” választmányának megbízásából: Szigligeti Ede, elnök. Szana Tamás, titkár.

— **Richter Janosnak** a nemzeti színházról pár óra való távozását illetőleg a „Föv. Lap” mai számában a következőket írja: „Richter Janos mint előtünk kijelenté, még Pestre sem szerződött, mikor már Wagner Rikárd ajánlatát elfogadta a bayreuthi színház operai szervezésére nézve. Mikor ide szerződött, ezt ki is kötő az igazgatóságnál. E szerint: jogilag távozzhatik, bár azóta hogy e kikötést tette, állása, helyzete megváltozott s ezzel együtt kötelességei is változtak. Ha csak egy-két díszelőadás igazgatása torogna szóban: akkor Richter eltávolítására legkisebb szónk sem volna, miután okvetlenül csak emelheti a mi színházunk tekintélyét is, ha ez előadások vezetésére a kor leghatalmasabb zeneköltője ép a mi operánk igazgatóját szemelte ki legalkalmasabbnak. Tekintetbe vesszük azt is, hogy Richter, mesterével szemben, kényes helyzetbe jöhet, de az hogy már elfogadott ajánlatát visszalépni akarja; de azt hisszük, hogy ezt is ki lehet egyenliteni, mert Wagner Rikárd is bizonyára méltányolni fogja egyik legkedvesebb tanítványának meg-

változott helyzetét, miután ez, ép e tanítvány előnyére változott meg.

Meghívás. „A fővárosi iparosok köre“ helyiségében vasárnap, folyó hó 19-én pontban 7 és fél órakor társasestély és műkedvelők által színelőadás rendeztetik; mely estélyre a t. tagok családjaikkal azon megjegyzéssel hivatnak meg, hogy mivel meghívók nem küldetnek szét, tagságukat, tagdíjaik nyugtáival is igazolhatják. Novelty Antal vál. tag.

Jókai Mor új humoristicus regényt ír, melynek czime: „Az ember, aki minden tud.“ E regény az „Üstökös“-ben fog megjelenni.

Az ország és főváros egészségügyi viszonyai valóban megdöbbentő állapotban vannak. A fővárosra vonatkozólag minden statisztikában föl van jegyezve, hogy hasonlíthatatlanul rosszabb egészségi állapota van, mint a nyugati nagy városok bár melyikének, de hogy ezen állapot évről-évre rosszabbá lesz, ezt legújabbban kell fájdalommal tapasztalunk. Nem tavalyról szólunk, midőn a kolera tizedelte meg a főváros lakosságát, hanem az idénről, midőn rendes körülmények közt a születéseknek helyre kellene pótolni a tavalyi járvány által a lakosság soraiban ütött hézagokat. A statisztika ugyanis kifejtette azon természeti törvényt, hogy minden háború és járvány utáni években a születések oly nagy túlsúllyal jelennek meg a halálozások fölött, hogy a népesség megfogyását e túlságos arány pótolja. A fővárosban azonban ellenkezőt kell tapasztalunk. A statisztikai hivatalból érkező heti kimutatások nem csak nagy születés többletet nem mutatnak föl, hanem e kimutatások szerint a halálozások, mint a lefolyt héten, jelentékenyen fölmúlulják a születéseket. Ha így van ez, midőn semmi nagyobb mévü járvány nem uralkodik, mi lesz majd akkor, ha a kolera ismét fekete halotti leplel teríti fővárosunkra. Pedig, hogy ez be fog következni valószínű, mert már is két eset fordult elő, s az egészség ügy konzulai még sem teljesítik az óvó rendszabályokat, hanem majd akkor kapkodnak, midőn majd nyakunkon lesz a veszedelem. — A vidék egészségügyi állapota szintén megrendítő képet nyújt. A radmegye tisztí orvosának jelentése szerint a múlt évben csak ezen egy megyében a halálozások 12,162 iszonyu számmal múltak fölül a születéseket. De ha ez így megy, az ország népessége jobban kipusztul, mint a tatárjárás alkalmával, s mégis az egészségügyvel országiszerte alig törődik valaki. — A főváros népesedési mozgalmá a lefolyt héten (április 5—11-dikéig) következő volt: élve született 269 gyermek, elhalt 302 személy; a halálozások tehát 33 esetet mulják fölül a születéseket. — Az élve születettek közt volt 177 törvényes, 92 törvénytelen; nemre nézve 144 fiu, 125 leány. Halva született 14 gyermek, köztük 11 törvényes, 3 törvénytelen. — A halottak közt volt 146 férfi, 138 nő, egy éven aluli gyermek 94. Élve születettek vallás szerint így oszlanak meg: katolikus 202, ágostai 11, helvét 8, görög n. e. 1, zsidó 47. — Nevezetesebb halálokok: Vészületett gyengeség és alkat-hiba, 20, agykéreg 11, rángások 20, croup 1, roncsoló toroklob 2, hökhurut 3, derme és állgöres 5, kanyaró —, vörheny 3, orbáncz —, himlő 17, bélhurut 19, typhus 4, tüdő- és mellhártyalob 27, hashártyalob 1, vízkór 3, rák 1, tüdőgümő 67, gyermekági bajok 1, agyhüdes 4.

Anyagi és szellemi felvirágzásunk módjai cím alatt Szerdahelyi Adolf kis röpiratot tett közzé, mely ha egyből nem is, szerző bátorságáról mindenesetre tanúságot tesz, midőn alig husz lapon oly óriási kérdéseket tárgyal, melyek közül csak egyvel is alig volna képes megbirkózni e vékony dongája röpirat. Átlapoztuk e kis munkát, s addig, míg tán közelebről megemlékezünk róla, megjegyezzük, hogy életrevaló eszmének embrióját felfedeztük ugyan benne, de legtöbb helyen elárulja, hogy maga a szerző sines tisztában azon nagy kérdésekkel, melyek fessegetésére vállalkozott. A „jövő drámájáról“ mond ugyan néhány csinos eszmét, de hozzávetőleg gyanítani engedett „rendszer“ kivételköténe a drámát természetéből, a nemzeti dráma jellegét és hivatását pedig szerző tévesen magyarázza. E kis munka ugyancsak hangzatos tartalma következő: I. Helyzetünk és ezünk. II. Célunk keresztülvitelének módjai és eszközei. III. Budapest mint nemzetiségünk temploma. IV. A magyar nemzeti műipar. V. Az új ideál. (1. A művészetek mai állapontja. 2. A trilogia jogosultsága. 3. A nemzeti dráma. 4. A nemzeti trilogia mint az egyetemes művészetet legújabb fejlettségi fokának tetőzete. 5. A magyar költészet hivatása. VI. Az új ideál palotája. VII. Zárszó.

Miként dolgoznak a felső bíróságok, ezt ecclatans mutatja a kir. táblának a f. év első negyedére vonatkozó ügykimutatása. A lefolyt évről hátramaradt 4902 polgári, 31 urbéri, 283 váltó, 1664 büntető, összesen 6880 ügydarab; 1874. márczius végeig hozzá érkezett 1443 polgári, 226 urbéri, 1555 váltó, 7097 büntető, összesen 23313 ügydarab, márczius végeig volt tehát elintézendő 19337 polgári, 257 urb., 1838 váltó, 8761 bünt. összesen 30193 ügydarab; ezebből 1874. márczius végeig elintéztetett 14527 polgári, 203 urbéri, 1457 váltói, 6885 büntető, összesen 23072 ügydarab, és maradt hátralékban 4810 polgári, 54 urbéri, 381 váltó és 1876 büntető, összesen 7121 ügydarab. Ha meggondoljuk, hogy a kir. táblán állandóan még százshuz bíró sem működik, s a tábla mégis huszonhárom ezernél több ügydarabot elintéz, fogalmunk lehet azon óriási munkáról, melyet minden bíró végez, azért nevétséges néhány lapban koronkint megjelenő, teljes tájékoztatlan-ságot eláruló afféle megjegyzés, miszerint a bíróságok nem dolgoznak.

Az amerikai reclam-bajhaszat lármás hirharangozását ugyancsak lefozi a kolozsvári „M. Polgár“ legközelebbi számának egyik hirdetése, s pedig nem akként, hogy az amerikai zsbivásárt tulkiáltaná, hanem úgy, hogy az illető kereskedő kijelenti, miszerint neki nincs szüksége reclamára. Megvásárolt ugyanis az említett lap hátán, vagy 8 négyyszög hüvelyknyi tért, mely teljesen üresen hagyatván az olvasó figyelmét sokkal inkább magára vonja, mintaszerű hirdetések stereotyp vasokos betűi. A fekete vonalok közt üresen álló fehér mező alatt lehetőleg apró betűkkel irt következő megjegyzés olvasható: „Ezen tér Csapó Sándor urnak gyakori hirdetés

vége lett eladva, de miután virágzó üzlete anélkül is igen látogatott, nem kívánja azt jelenleg fölhasználni.“ — E hirdetés mód a mellett, hogy elmés, mindenesetre új, s megérjük meg, hogy az amerikai humbugások Csapó Sándor urtól tanulni fognak.

Halálozások. Stein Náthán földbirtokos ma éjjel hosszabb szenvedés után, meghalt. Az elhunyt a mezőgazdasági ügyekben való szakképzettsége miatt tágas körben jelentékeny tekintélynek örvendett. Temetése f. hó 19-dikén d. e. 9^{1/2} órakor lesz. Béke hamvaira — Szerdahelyi Kálmán, felejtethetlen emlékü művésztünk anyját özv. Szerdahelyi Józsefné, szül. Schwertner Julianna asszonyt tegnap délután temették el ref. szertartással. Végelgyengülésben hunyt el 75 éves korában. Az elhunyt katonatiszt leánya volt, midőn Szerdahelyi József még vándorszínészi pályája elején nőt vett. Hosszu életében meg kellett érnie csaknem mindazok elhunytát, kikhez vértkötelék csatolta. Gyermekei is: Kornélia és Kálmán előbb száltak sírjukba. Több mint tíz éve, hogy Pestre jött lakni szerető fiához, kinek halála után menyeg; Prielle Kornélia asszony viselte gondját leányi szeretettel. Egészen visszavonulva élt s csak a színházhoz tartozó családok ismerték.

Az „Oriente“ gőzhajóra vonatkozó tegnapi feltevéstünk megvalósult. A Dunagőzhajózási társulat igazgatósága ugyanis a következő közleményt küldte be: Az „Oriente“ gőzös ügyében orsovai főügynökségünkől a hozzá intézett tudakozásunkra tegnap este következő megnyugtató távirat érkezett kezeinkhez: „Oriente“ sretetlenül áll Bazislon.

Szalay Zsigmond elfogatott f. hó 15-dikén Sopronban. Ide vonatkozólag írják Sopronból a „P. N.“-nak: Szalay Zsigmond, ki váltóhamisítások és egyéb sikkasztások miatt Budapestről eltűnt, több hónapig az itteni ügyvédi Szigei Imréné „Bodnár“ álnév alatt tartózkodott, s ez utóbbit, mint ügyvédi segédje, a tárgyalásoknál képviselni is szokta. Kis városunkban ez eszt, mint képzelné lehet, nagy föltűnést okoz, annál is inkább, mert az elfogott a nevezett ügyvédnek rokona, s így a közönség méltán kíváncsi a további intézkedésekre, melyek ez ügyben az államiügyészség részéről tétetni fognak. — Ez megint igen jellemző adat a mi rendőrségi viszonyainkról. Szalay „nyomoztatott“ az egész országban, ügyét bőven és részletesen megbeszélte minden lap, és Szalay — bíróság előtt tárgyalat perekben dolgozott, és az igazság ügyét képviselte: az oly élénk forgalmi helyen, minő Sopron. Az ember az hinné, hogy ilyesmi már csak regényekben fordult elő.

Öngyilkossági kísérlet. Temesvártól bizonyos Löffler nevű nyugalmazott hivatalnok a napokban akként akart életének véget vetni, hogy pisztollyal szájába lött. A töltény azonban bár szörnyen össze roncsolta, de nem ölte meg azonnal. A szerencsétlent kórházba kellett szállítani. Tettének indoka nincs tudva.

Nemzeti színház. Szombat, április 18. „Lohengrin“. Opera 3 fölvonásban.

Táviratok.

Bécs, április 17. A „N. fr. Pr.“ jelenti: Az urak háza felekezeti bizottsága tegnap befejezte a felekezeti törvényjavaslatok tárgyalását. A javadalmi vagyon megadóztatásait illetőleg, a fölmerült nehézségek eltávolítottak a megadóztatási fokozatokon azonban lényeges változtatások történtek. A képviselőház felekezeti bizottságában Fux indítványa a jezsuiták kiutasítására vonatkozólag a hetes bizottsághoz utasított. A költségvetési bizottság nagytöbbséggel fogadta el Oppenheimer indítványát, mely szerint az építőtársaságoknak engedendő illetékfizetési könnyebbségek minden részvénytársaságra kiterjesztessenek.

La bach, április 16. Az első választó testület közszégi választásai alkalmával az alkotmányhiú jelöltek győztek. Mind a 30 közszégi tanácsos az alkotmánypárt hive.

Páris, április 16. A francia kormány azt javasolta Lesseps-nek, hogy fogadja el a nemzetközi bizottság indítványait.

London, április 16. A pénzügyminiszter előterjeszté az alsóházban pénzügyi exposéját, mely az 1874/75 év fölöslegét 5 és fél millió fontra teszi és javasolja a czukorkorvám, a lóadó eltörlését és a jövedelmi adó egy pennyvel való leszállítását. A ház a javaslatokat elfogadta.

Konstantinápoly, április 16. Az örmény katolikus patriárka, Kupelian megnyerte az általa kért nagyvezéri rendeleteket, azon hat főpap számára, kik a vidékre küldetnek, hogy a patriárka tekintélyének elismerést szerezzenek.

Brest, április 16. „Amerika“ tengerentúli málhajó New-Yorkból visszajövet Brestből 100 mértföldnyire törést szenvedett. A hajó legénysége és az utasok három más hajó által megmentettek.

New-York, április 15. Az arkansati kormányzó állás demócrata jelöltje, az állami törvényszék kedvező határozatára támaszkodva a republikánus kormányzót hivatalából elűzte és elfoglalta Littler Rock fővárost. A republikánus kormányzó az elnököt interventióra hivta föl.

Közgazdaság.

Budapest, április 17.

A földmívelés-, ipar és kereskedelemügyi m. kir. miniszterium int. zkedése folytán az allgauti fajta tenyész-szarvasmarha-behozatalok hatodika fog május hó első napjaiban eszközöztetni. Ezen intézkedésre a gazdaközönség azon megjegyzés mellett figyelmeztetik, hogy az említett tenyészállatokat szerezni szándékozóknak ezuttal ismét úgy, mint ez a múlt évi behozatal alkalmával történt, több előny nyujtatik. Nevezetesen:

Az allgauti szarvasmarha vásárlását Allgauban és a szállítás fölügyeletét a Bécs melletti penzingeri vasuti állomásig méltóságos Berzeviczy Egged ur, a szepesmegyei

gazd. egyesületnek a végből fölkért elnöke fogja eszközölni, ki szives volt az eddigi behozataloknak intézésére is vállalkozni.

A penzingeri állomáson az állatok úgy, mint az, a múlt évben eszközölt behozatal alkalmával is történt, sorshuzás utján fognak a megrendelők közt elosztani, s azok által átvétetni.

A nemes tenyész-állatok beszerzésére buzditást adandó, a miniszterium azon megrendelőknek, kik ez iránt folyamodni fognak, az állatok szállítása kőzül felmerülő költségeket az Allgauból a penzingeri határ állomásig megtéríti, úgy hogy a megrendelőket csak az állatoknak Allgauban üzetett eredeti vétel ára fogja terhelni, valamint az állatoknak a penzingeri állomástól rendeltetési helyükig leendő szállításának költsége. Ezen kedvezmény azonban csak az első száz darab megrendelői számára szorítkozik. Ezen kedvezményt igénybe venni szándékozóok kérévényeiket legfeljebb e hó végeig tartoznak a fennevezett miniszteriumhoz intézni.

A megrendelések, úgy minden a hozatalra vonatkozó kérdések Berzeviczy Egged cs. és k. kamarás, a szepes megyei gazd. egyet. elnökéhez Szepes Nagy Lomnicz u. p. Poprád legközelebb e hó végeig intézendők.

A megrendelők által ugyan az utóbb említett czim alatt előlegesen beküldendő összegek a következők: hágó képes bikáért 250—300 frt, csekélyebb fajtaért 200 frt, nehezebb fajta fejős tehénért 320—350 frt, könnyebb fajta őszkor ellő tehénért 240—280 frt, másfél éves hasas üszőért 180—200 frt, egy éves üszőért 120—170 frt, borjuért 100 frt.

Ezen magas árak az állatok keresett voltában találják magyarázatukat. Az eddigi hozatalok alkalmával bejött állatok azon vevőitől, kik az állatokat megfelelő jó tartásban részesítették, teljesen kielégítő eredményről tanuskodó jelentések érkeztek, melyek a múlt év folytán a gazdasági szaklapok utján több ízben a gazdaközönség tudomására hoztattak.

A jelenlegi hozatalra előjegyeztettek: a szepesmegyei gazd. egyesület 12 állatra, a lipótómegeyi gazd. egyesület 4 állatra. A további megrendelések is köztudomásra fognak hozatni.

Mihók Sándor, a „Magyar Compass“ szerkesztője, minden érdekelteket intézeti, — nevezetesen azonban az „iparos részvénytársulati“, — és a segély- és öngyógy-egyleti igazgató urakat, kik a hozzájuk intézet „kérdező levelet“ még nem küldötték vissza, ezeknek mielőbbi beküldésére tisztelettel kéri.

A butorközüzeti társulat tegnap tartá meg közgyűlést Posner K. L. ur elnöke alatt. Elnök constatálván a gyűlés határozatképességét a közgyűlés egybehívását a sajtóban erre történt fölhívással indokolá. Spiro ur fölvassza erre a liquidáló bizottság jelentését, melyben kiemeltetnek azon nehézségek, melyekbe a bizottság működése ütközött és melyek a társulat ellen elrendelt esőd által még őregbítették. A társulat ingatlanainak értékesítésére irányított törekvések kedvező eredményre vezettek a mennyiben sikerült azokat 325 forintért eladni. A esöd megszüntetése után a társulat részére még fönmaradt 51,133 forint 49 krajczár. Ebből 1207 részvényre 25 frtjával 30,175 frt fizetett vissza 16 hitelező 4098 frt 21 krral lett egyezés utján kielégítve, költségre és ügyvédi díjakra fizetett 1242 frt 47 kr. a liquidáló bizottság tiszteletdíja 6400 frt, úgy hogy a gyűlés rendelkezésére még 6217 frt 81 kr. marad. A bizottság javasolja, hogy ez összegből még 5 frt fiztessék ki részvényenkint, a fönmaradó összeg pedig, levonván a költségeket jótékony célra fordíttassék. Végül jelenti a bizottság, hogy e három bankintézet, mely a kincstárért kieszközölte a kölcsönt a társulat részére még utólag alaptalan provisio követelésekkel lépett föl, melyeket azonban a bizottság visszautasított, és kéri ez intézkedések helybenhagyását. Herzl Jakab ur és más urak eliemerés teljes szavakkal nyilatkoztak a bizottság ügybuzgó eljárása fölött; a jelentés jóváhagyatott és a fölmentvény megadott. Posner elnök azon nyilatkozata, hogy a választmány a részére megszavazott 5000 frtnyi tiszteletdíjról a részvényesek javára lemondott, köztetszéssel fogadtatott, és az elnöknek, a bizottságnak, valamint dr. Reményi jogi tanácsosnak köszönetet szavaztatott. A részvényenkint még megállapított 5 frtnyi részlet f. hó 27—30-án fog kifizettni. Végül fölhatalmaztatott a kizottság, hogy a cég kitérlése iránt intézkedjék.

A budapesti gabna- és értéktözsderől, április 17. Gabnában az árak változtak. A tözsdé kedvezőbben volt hangolva, a forgalom azonban korlátozott maradt, a speculatio tartózkodó volt. Eladattak: magyar vasuti kölcsönök 93, magy. hitel 140.50—140.25, anglo 29, földhitelek 56.25, munic. 26.50 egyleti bank 46.50, takarékek és hitel 48.50. Valuták keveset változtak, 20 frankos arany 8.95, császári arany 5.28, tallér 1.66^{1/2}.

Vizállás.

	O alatt	O fölött	időjárás
Április 17. Pesten	—	—	9° 8" száraz
„ 17. Pozsonyban	—	—	7° 5" száraz
„ 17. M. Szigeten	—	—	5° 10" felhős
„ 17. Szegeden	—	—	6° 10" szeles

Felelős szerkesztő: **Huszár Imre.**
Segéd szerkesztő: **Dr. Kakuja Gyula.**

— **Egy kényelmes lakás** két tiszta utcái szobából, szabad szép kilátással, konyha, éléskamra, pinczéves stb., május hótól kezdve bérbe vehető évi 250 forintért. A lakás fekvése egészséges (Buda, I. kerület, Krisztinaváros, sz.-János-utca 27. sz.) s különösen oly bérliőknek igen czélszerű, kiknek időviszonyai távolabbi nyári lakást nem engednek, miután az Pestről gyalog 20 perc alatt, a budai csavargözös-állomástól pedig 10 perc alatt könnyen elérhető. — Ugyanitt nagyobb lakás is bérbe adandó.

